

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

_____ О.В.Спольська

“26” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА ЕТНОМУЗИКОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань	<u>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	<u>B5 Музичне мистецтво</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Музичне мистецтво</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасна етномузикологія» для студентів освітньої програми «Музичне мистецтво» спеціальності В5 Музичне мистецтво галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

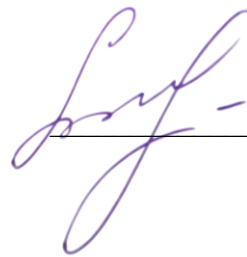
Розробники:

С.О. Смоляк – кандидат мистецтвознавства, професор, кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва

Протокол №1 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри музикознавства та
методики музичного мистецтва

Олена СПОЛЬСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Музичне мистецтво
2	Спеціальність	B5 Музичне мистецтво
3	Галузь знань	Культура, мистецтво та гуманітарні науки
4	Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Статус дисципліни	Обов'язкова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	1
8	Семестр	2
9	Кількість змістових модулів	3
10	Форма підсумкового контролю	Екзамен
11	ІНДЗ	Музично-теоретичний аналіз п'яти календарно-обрядових пісень записаних у своєму селі (місті)
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3 кредити
12	Загальна кількість годин	90
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 36, заочна форма – 10
14	Лекції (год.)	Денна форма – 18, заочна форма – 10
15	Практичні заняття (год.)	Денна форма – 18
16	Самостійна робота студента (год.)	Денна форма – 54, заочна форма – 80

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 % до 70 %

для заочної форми навчання – 10 % до 90 %

2. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасна етномузикологія» є ознайомлення студентів з історією та теорією сучасних етномузикологічних процесів, вивчення історії походження традиційної народної музики, принципів її формування, ладозвукорядного та інтонаційного становлення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасна етномузикологія» є:

- Сформувати у студентів ґрунтовні знання про теорію та історію сучасної етномузикології;
- Виховати розуміння процесів становлення традиційної народної музики;
- Навчити студентів структурно-типологічного аналізу народно-пісенних творів.
- Навчити студентів підбирати матеріал для написання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ).

3. Компетентності та результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *знати*:

- Історію та теорію сучасних етномузикологічних процесів;
- Основні джерела походження традиційної народної музики та етапи її розвитку;
- Методику структурно-типологічного аналізу народнопісенних творів;

Вміти:

- Визначати історико-етномузикознавчі процеси, що стосуються сучасної народознавчої дисципліни;
- Виявляти приналежність вчених етномузикологів до різних історико-етнологічних шкіл;
- Робити структурно-типологічну характеристику різних народнопісенних жанрів

3.1. Загальні та фахові компетентності

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської та педагогічної інтерпретації.

ФК 8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3.2. Програмні результати навчання

ПРН 3. Визначити стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

ВІД ПЕРВІСНОГО МИСТЕЦТВО ДО ФОЛЬКЛОРУ

Тема 1. Витоки народної музики.

Найдавніша історія. Способи формування народного співу. Гукання в народному співі як художня міфологема. Походження інструментальної народної музики від традиційного народного співу.

Тема 2. Мислення та світоглядні уявлення в первісному мистецтві.

Походження первісної релігії. Формування календарно-обрядових жанрів. Типологія календарно-обрядових пісень. Етапи формування родинної обрядовості. Мелотипологія українських весільних пісень. Етапи формування родинних пісень та похоронних голосінь.

Тема 3. Бінарні структури у народній музиці

Найпростіші форми творення календарно-обрядових пісень. Принципи зіставлення строфічних та приспівних побудов. Ритмічна типологія в календарно-обрядових піснях. Бінарні способи творення обрядових мелодій. Серіація та класифікація у народно-пісенних творах.

Змістовий модуль 2

МУЗИЧНА МОВА В УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНОПІСЕННИХ ТВОРАХ

Тема 4. Становлення простого музичного речення

Найдавніші форми простого музичного речення в календарно-обрядових піснях. «Щедрик» як найдавніша форма простого музичного речення. Серіація – основа творення простого музичного речення. Класифікаційні поєднання у простому музичному реченні.

Тема 5. Складносурядне музичне речення

Найдавніші форми становлення та розвитку складносурядного музичного речення. Строфа і приспів як складові складносурядного музичного речення. Смыслове наповнення строфи і приспіву у складносурядному музичному реченні. Складносурядне музичне речення – другий етап становлення та розвитку українських народнопісенних творів.

Тема 6. Формування складнопідрядного музичного речення

Складнопідрядне музичне речення – найдавніша форма становлення українських народнопісенних творів. Сміслова співдія словесно-музичних речень. Складнопідрядне музичне речення – основа формування родинно-побутових та соціально-побутових пісень.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1								
Від первісного мистецтво до фольклору								
Тема 1. Витоки народної музики	8	4	4	8		2		14
Тема 2. Мислення та світоглядні уявлення в первісному мистецтві	8	4	4	8		2		14
Тема 3. Бінарні структури у народній музиці	8	4	4	6		2		14
Разом за змістовим модулем 1	24	8	8	22		6		42
Змістовий модуль 2								
Мелодика українських народних пісень								
Тема 4. Становлення простого музичного речення	4	2	2	8		1		12
Тема 5. Складносурядне музичне речення	4	2	2	8		1		12
Тема 6. Формування складнопідрядного музичного речення	4	2	2	6		2		14
Разом за змістовим модулем 2	12	6	6	22		4		38
Змістовий модуль 3								
ІНДЗ				10				

Всього годин	90	14	14	54		10		80
---------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	--	-----------	--	-----------

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вокалізація первісного музичного мистецтва	4
2	Формування пісень у язичницький період	4
3	Серіація та класифікація ритму в народнопісенних творах	4
4	Способи структурування простого музичного речення	2
5	Складносуряне речення в календарно-обрядових народномузичних творах	2
6	Способи зіставлення строфи і приспіву в складнопідрядному музичному реченні	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Змістовий модуль № 1 Проаналізувати приспиви найдавніших календарно-обрядових пісень побудовані на гуканнях.	22	42
2	Змістовий модуль № 2 Зробити етномузикознавчий аналіз мелодики календарно-обрядових пісень своєї місцевості.	22	38
3	Змістовий модуль № 3 ІНДЗ	10	

7. Методи навчання:

- лекції (усне викладання, проведення діалогу з інтерактивним залученням до висновків);
- практичні заняття (дискурс-моніторинг на основі самостійного опрацювання наукових джерел);

- самостійна робота (творча, науково-дослідна робота, підготовка фрагментів лекцій, конспектів занять з даного предмету та їх реалізація у формі дискусій);
- індивідуальна робота (практичне виконання та слухання, структуро-творчий аналіз творів);
- здійснення індивідуальних науково-дослідних завдань;
- виконання письмових робіт на основі визначених завдань.

8. Форми контролю

- поточне оцінювання на основі індивідуального опитування;
- оцінка за самостійну роботу;
- оцінка за виконання контрольної роботи;
- опитування з елементами тестування та самооцінки;
- підсумкове фронтальне опитування чи тестування.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Аудиторна робота						ІНДЗ	Підсумкови й контроль	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			20	20	100
T.1	T.2	T.3	T.2	T.3	T.4			
10	10	10	10	10	10			

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінк а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
65-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Базова

1. Грица С. Українська фольклористика XIX – початку XX століття і музичний фольклор. Нарис. – Київ–Тернопіль: Астон, 2007. – 152 с.
2. Іваницький А. І. Українська музична фольклористика (методологія і методика): Навчальний посібник. – К.: Заповіт, 1997. 392 с. + іл. вкл.
3. Іваницький А.І. Історичний синтаксиз музичного фольклору: проблеми походження, хронологізації та декодування народної музики. Вінниця, Нова книга 2009. 404 с.
4. Іваницький А.І. Основи логіки музичної форми (проблеми походження музики) навч. Посіб. / А.І. Іваницький; Київ. Нац. Ун-т культури і мистецт., Ін-т мистецтвознав., фольклористики та енології ім.М.Рильського НАН України. – Київ: Альтерпрес, 2003. – 180 с.
5. Смоляк О. Музичний фольклор Тернопільщини. Підручник-хрестоматія. – Тернопіль: Вид-во «Астон», 2011. – 140 с.
6. Смоляк О. Основи теорії народопісенних творів: підручник, вид. друге доповнене. -Тернопіль: вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. – 144 с.

Допоміжна

1. Грица С.Й. Мелос української народної епіки. – К.: Наукова думка, 1979. – 246 с.
2. Грица С. Трансмісія фольклорної традиції: Етномузикологічні розвідки. – Київ–Тернопіль: Вид-во «Астон», 2002. – 236 с.
3. Грица С. Фольклор у просторі та часі: Вибрані статті. – Тернопіль: Астон, 2000. – С. 105-120.
4. Гуменюк А. І. Інструментальна музика в житті українського народу // Інструментальна музика. – К.: Наукова думка, 1963. – С. 9-34.
5. Гуменюк А. І. Хореографічні та музичні основи танцювальних пісень // Танцювальні пісні. – К.: Музична Україна, 1970. – С. 46-62.
6. Іваницький А.І. Українська народна музична творчість: посіб. Для вищої та серед. Учб. Закладів. Київ: Муз.Україна, 1990. 336 с.
7. Іваницький А.І. Український музичний фольклор: підручник ІМФЕ ім. М.Рильського НАН України. 3-є вид., доп. – Вінниця: Нова книга, 2004. 320 с.
8. Кирчів Р. Українські колядки та щедрівки // Колядки і щедрівки / Упоряд. М. Глушко. – К.6 , 1991. – С.5-28.
9. Ковальчук С.В. Українське народознавство. Книга для вчителя. – К.: Освіта, 1992. – 172 с.
10. Колесса Ф. М. Мелодії українських народних дум / Підгот. до друку С. Й. Грица. – К.: Наук. думка, 1969. – С. 31-76.
11. Колесса Ф. Ритміка українських народних пісень // Ф. М. Колесса. Музикознавчі праці / Підгот. до друку С. Й. Грица. – К.: Наук. думка, 1970. – С. 25-227.

12. Колесса Ф. Старинні мелодії українських обрядових пісень (весільних і колядок) // Ф. М. Колесса. Музикознавчі праці / Підгот. до друку С. Й. Грица. – К.: Наук. думка, 1970. – С. 368–397.
13. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу: історично-релігійна монографія. – К.: , 1992. – С. 281-290.